

การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
Academic Administration According to Good Governance of Schools
Under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

อรุณณี พรพงศ์¹,
เกษม แสงนนท์² และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส (อัยวงศ์)³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}

Arunnee Pornpong¹,
Kasem Saengnont² and PhrakhrupaladBoonchuay Chotivungso (Auiwong)³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus^{1,2,3}
Corresponding Author, Email: arunnee4@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 329 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก

* ได้รับบทความ: 27 เมษายน 2567; แก้ไขบทความ: 16 มิถุนายน 2567; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2567

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่สำคัญ คือ 1) ประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 2) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านกระบวนการ Active learning นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีทักษะการแก้ปัญหาตามความถนัดและความสนใจ 3) สำรวจสื่ออุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการใช้งานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) จัดทำคู่มือและศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องตามหลักสูตรด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายครอบคลุมตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตร 5) กำหนดปฏิทินการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามหลักการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตรหลากหลายวิธีเพื่อนำผลไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; ธรรมาภิบาล

Abstract

This research aimed to: 1. Study the state of academic administration according to the principles of good governance by educational institution administrators in schools under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office; 2. propose guidelines for academic administration according to the principles of good governance for school administrators in the same schools. The study used a mixed-methods approach. The sample group consisted of 329 school administrators and teachers, with 10 key informants providing critical insights. Research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview, with data analysis involving frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results were as follows:

1. Academic administration according to the principles of good governance by educational institution administrators in schools under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, was generally at a high level. All individual areas also demonstrated a high level of practice as well.

2. The guidelines for academic administration according to the principles of good governance for educational institution administrators in schools under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, include: (1) establish a committee to develop the curriculum, study core curriculum documents, and create a curriculum aligned with the school's context; (2) implement active learning processes, allowing students to engage in hands-on activities and develop problem-solving skills based on their interests; (3) ensure the availability and quality of media and equipment, and encourage creative use of technology along with local wisdom; (4) create a guide for assessment and use high-quality tools to measure various aspects according to curriculum standards; (5) establish a supervision calendar and conduct supervision in a supportive and friendly manner, utilizing diverse methods to improve teaching practices.

Keywords: Academic Administration; Good Governance

บทนำ

การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับนั้น งานด้านวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษามักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้การบริหารงานด้านวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพและปริมาณ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาสอดคล้องกับ ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2551) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วยงานดังต่อไปนี้ คือ การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ ๆ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม การนิเทศภายในเป็นการช่วยเหลือ แนะนำครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาและ

เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษา หากโรงเรียนใดที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ มักจะได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการกิจของโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ

ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเป็นตามเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ นั่นคือหลักธรรมาภิบาล หรือ กฎหมายใช้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ซึ่งสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2554 ขึ้น เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ หลักการดังกล่าว ได้แก่ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านความมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านความคุ้มค่า โดยหลักธรรมาภิบาลนั้นสามารถบูรณาการเข้ากับการบริหารงานวิชาการ ให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นการบริหารงานยุคใหม่ที่เน้นความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบต่อ ความประพฤติชอบ การมีส่วนร่วม และกระบวนการยุติธรรม อันเป็นหลักสำคัญพื้นฐานธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการระยะ 5 ปี (2566-2570) ในส่วนของแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2566 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) เพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่ม ทุกวัยได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน 2) เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย 3) เพื่อผลิต พัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสนับสนุนการพัฒนาประเทศ 4) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และมีธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวทางและแนวคิดในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566-2570 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงโดยมีเป้าหมายในปี พ.ศ. 2570 โดยเชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560-2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2566)

จากเหตุผล สภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา จึงมีความสนใจศึกษากิจการการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นแนวทางให้การบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 2,458 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 210 คน และครู จำนวน 2,248 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งใช้วิธีหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง ของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 329 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ ในโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) หรือได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนคุณภาพ จำนวน 10 คน จาก 5 โรงเรียน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งมีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้แบบสอบถาม (เชิงปริมาณ) และใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จากนั้นขอคำแนะนำจากประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่า Index of consistency (IOC) จากนั้นปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำผลไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์

อย่างง่ายของเพียร์สัน (Person product moment correlation coefficient) หรือวิธี Item total correlation นำข้อที่มีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกไปเทียบกับค่าวิกฤติ ($\alpha=0.05$) โดยใช้เกณฑ์มีค่าตั้งแต่ 0.20-1.00 เป็นข้อที่นำไปใช้ได้ นำแบบสอบถามในข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่ใช้ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้านและโดยภาพรวมตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวมตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ .89 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์นำไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างจริงในการศึกษาวิจัย ต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ขอคำแนะนำจากประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ ซึ่งใช้วิธีหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (Krejcie, R.V. & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 329 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratied Random Sampling) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) หรือได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนคุณภาพ จำนวน 10 คน จาก 5 โรงเรียน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์แล้วมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Person product moment correlation coefficient) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวม และรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ	ระดับปฏิบัติ			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการบริหารหลักสูตรตามหลักธรรมาภิบาล	4.36	0.30	มาก	2
2	ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักธรรมาภิบาล	4.48	0.41	มาก	1
3	ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนตามหลักธรรมาภิบาล	4.25	0.46	มาก	4
4	ด้านการวัดผลและประเมินผลตามหลักธรรมาภิบาล	4.26	0.51	มาก	3
5	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	4.19	0.52	มาก	5
	โดยภาพรวม	4.31	0.32	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวม ($\bar{x} = 4.31$) และรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{x} = 4.48$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารหลักสูตรตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{x} = 4.36$) ตามลำดับและต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{x} = 4.19$)

2. แนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

การบริหารงานวิชาการ ตามหลักธรรมาภิบาล	แนวทางการดำเนินการ
1) ด้านการบริหารหลักสูตร ตามหลักธรรมาภิบาล	ควรประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรดำเนินการศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด โดยให้มีความเหมาะสมกับความต้องการตามบริบทของโรงเรียนและชุมชนและเน้นการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรนำหลักสูตรไปใช้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลการใช้หลักสูตรและรายงานผล เพื่อปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่อไป
2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามหลักธรรมาภิบาล	จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านกระบวนการ Active learning ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายโดยเน้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู และนักเรียนในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติให้มีคุณภาพตาม เป้าหมายของหลักสูตรเน้นการลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมกระบวนการคิด มีทักษะการทำงานและ การแก้ปัญหา ส่งเสริมกระบวนการคิด มีทักษะการทำงานและการแก้ปัญหา รู้จักสืบค้นหา ข้อมูลใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดการเรียนรู้ตาม ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เรียนรู้ด้วยความสุขตามศักยภาพโดยคำนึงถึงความ แตกต่างแต่ละบุคคลให้สามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนที่มีความ สามารถด้านต่าง ๆ
3) ด้านการจัดสื่อการเรียน การสอนตามหลักธรรมาภิบาล	สำรวจสื่ออุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการใช้งานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ จัดหาหรือผลิต สื่อที่หลากหลายมีประสิทธิภาพส่งเสริมการเรียนรู้ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน ในการศึกษาเรียนรู้และสร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรม แล้วปรับปรุงพัฒนาสื่ออย่างต่อเนื่อง
4) ด้านการวัดผลและประเมินผล ตามหลักธรรมาภิบาล	จัดทำคู่มือและศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องตามหลักสูตรสร้าง เครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพดำเนินการวัดผลด้วยวิธีการที่หลากหลายครอบคลุมตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดตามหลักสูตร ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน รวมถึงวัดผลประเมินผลตาม สภาพจริงด้วยความยุติธรรม โดยดูพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ รายงานผลต่อผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้
5) ด้านการนิเทศภายใน สถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	กำหนดปฏิทินการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามหลักการนิเทศแบบอย่างเป็นกัลยาณมิตร หลากหลายวิธี เน้นการมีส่วนร่วมในการนิเทศเพื่อร่วมกันหาจุดเด่นจุดด้อยในการจัดการ เรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC นำผลการนิเทศมาและผลการ PLC มาพัฒนาปรับปรุง การจัดการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ผู้บริหาร ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักธรรมาภิบาล รองลงมาคือ ด้านการบริหารหลักสูตรตามหลักธรรมาภิบาล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ, สุนิสา แก้วเกตุ (2557), จีรศักดิ์ สุภารส (2559) และ อัญชลี โลเชียงสาย (2565)

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรให้มีความสอดคล้องตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่านกระบวนการ Active learning อย่างหลากหลาย นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีทักษะการแก้ปัญหาตามความถนัดและความสนใจ ผู้บริหารควรให้ใช้สื่อหลากหลายมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหารควรให้วัดผลด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายครอบคลุมตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตรตามสภาพจริง การนิเทศภายในสถานศึกษาควรเป็นกัลยาณมิตร เน้นการมีส่วนร่วมในการนิเทศเพื่อร่วมกันนำผลมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์ (2560) และ พรพรรณ คำลือ (2563)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1) ด้านการจัดการจัดการเรียนการสอน ควรให้ผู้ปกครอง ครู นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามากขึ้น

2) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศการศึกษา ร่วมกันนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.moe.go.th/360government-action-plan-moe>
- จิรศักดิ์ สุภารส. (2559). การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด เพลท.
- พรพรรณ คำลือ. (2563). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิวัฒน์ชัย ศรีจันทร์. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (2566). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พ.ศ. 2566-2570. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2566, จาก https://www3.bkn.go.th/?page_id=5148
- สุนิสา แก้วเกตุ. (2557). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). อยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัญชลี โลเชียงสาย. (2565). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.